

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра археології, етнології та культурології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Дека́н факультету історії та
міжнародних відносин
Вовканич І.І./
«30» травня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ТА РАННЬОМОДЕРНОЇ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «**Культура середньовічної та ранньомодерної України**» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 034 Культурологія освітньої програми Культурологія.

Розробники: Гуцул В. М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

протокол № 10 від «29» червня 2021 р.

Завідувач кафедри Керецман Н. П.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 5 від «30» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Мишко С. А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	4	3
Кількість модулів –2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 9 аудиторних – 4,5 самостійної роботи студента – 4,5	7	6
	Лекції:	
	54	20
	Практичні (семінарські):	
	20	2
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	0	0
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	76	128

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Культура середньовічної і ранньомодерної України**» є опанування слухачами упорядкованої системи актуальних знань про основні поняття і проблеми культурно-історичних процесів, що відбувалися в Україні IX - XVIII ст., орієнтація у різних сферах середньовічної ранньомодерної української культури, знайомство з тогочасними культурним продуктами та базовими навичками їх аналізу та інтерпретації, а також із актуальними дослідженнями та дискусіями до них дотичними.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК - 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК - 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК - 6 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК - 12 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ФК - 1 Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.

ФК - 2 Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах

ФК - 3 Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК - 4 Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК - 5 Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

ФК - 9 Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК - 10 Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

ФК – 11 Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології.

ФК – 12 Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Культура середньовічної і ранньомодерної України**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): **ОК 22 «Культура середньовічного Заходу», ОК 23 «Культура Відродження», ОК 24. Культура Нового часу (XVII-XVIII ст.).**

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Культура середньовічної і ранньомодерної України**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	
ПРН - 1	Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.
ПРН - 2	Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру
ПРН - 6	Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.
ПРН - 7	Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.
ПРН - 9	Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.
ПРН - 12	Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.
ПРН - 15	Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту.
ПРН - 16	Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.

Очікувані результати навчання

ПРН - 1	Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію базуючись на матеріалах курсу.
ПРН - 2	Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру дотичні проблематики курсу
ПРН - 6	Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики та культуриного продукту України середньовічного ранньомодерного періоду та , визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.
ПРН - 7	Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.
ПРН - 9	Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.
ПРН - 12	Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.
ПРН - 15	Вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Форма модульного контролю:

Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Форма підсумкового семестрового контролю:

Система не передбачає обов'язкового семестрового екзамену для всіх студентів. Протягом навчального семестру студенти складають два модульні контролі під час тижнів, вільних від аудиторних занять, їх знання оцінюються у 100-бальній шкалі. Студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані складати семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також складати студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4		40
19	19	10	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4...		
10	10	10	10		40

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	40	2	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація				
Реферат				
Есе		20		20
Модульна контрольна робота	1	40		40

Разом		100		100
-------	--	-----	--	-----

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

При оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- а) оцінка “відмінно” ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- б) оцінка “добре” ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка “задовільно” ставиться, якщо п равильн о виконано більше 50% запропонованих

завдань;

г) оцінка “незадовільно” ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %. Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Два теоретичні питання. Виконання завдання потребує повної аналітичної і змістовної відповіді, кожне питання оцінюється від 0 до 20 балів.

19-20 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

17-18 отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

14 - 16 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки.

10 -13 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

5-9 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальнерозуміння проблеми.

0-4 балів отримують студенти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Відповідно до «Положення про порядок та методичку проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УЖНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;

- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи;

оцінку «добре» (82-89 балів, В) заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально- програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного

спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) заслуговує здобувач, який: 8 - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована

програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення;

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер;

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань;

оцінка «незадовільно» (0-35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА КУРСУ.

Територіальний та хронологічний вимір культури середньовічної та ранньомодерної України. Тренди, перспективи та особливості розвитку феномену. Академічна традиція досліджень культури середньовічної та ранньомодерної України. Рецепція феномену в сучасній Україні світі. Академічні та суспільні дискусії навколо проблем культури середньовічної та ранньомодерної України.

ТЕМА 2. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА

Дискусії навколо утворення давньоруської державності. Домодерна держава та її різновиди. Патрімоніальна держава. Сеньоріальна держава. Унія композитна, унія монархічна. Елекційна монархія. Політичний устрій Речі Посполитої. Три стани домодерного суспільства. «Ті, що моляться». «Ті, що воюють». «Ті, що працюють». Станова солідарність і станова етика. Політичні еліти та ієрархія всередині них. Князі. Шляхта. Феномен шляхетської демократії. Духовний стан. «Третій стан».

ТЕМА 3. ВОЄННА КУЛЬТУРА.

Воєнна справа давніх слов'ян. Воєнна присутність скандинавів на Русі у IX – X ст. Князівські дружини як військові колективи. Мілітарні технології, зброя, концепції, практики збройного

наси́льства на Русі в IX – XVI ст. Монгольська експансія. Литовська експансія. Польська експансія. Воєнна культура Польсько – Литовської Русі в XIV – XVII ст. Рицарство-шляхта як збройний суспільний стан. Посполите рушення, наймане військо Ягеллонів та оборона поточна. Козацтво як озброєна спільнота. Мілітарна революція в Центрально-Східній Європі та її наслідки для ранньомодерної України.

ТЕМА 4. РЕЛІГІЙНА КУЛЬТУРА.

Дохристиянські вірування слов'ян. Християнізація Русі. Специфіка візантійського ортодоксального християнств на Русі – доктрина, ідеологія, світоглядна картина кліру та вірників. Католицька церква в Польсько-Литовській Русі. Протестантство та Реформація в Польсько-Литовській Русі. Берестейська унія та її наслідки.

ТЕМА 5 . ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА.

Візуальні мистецтва в Давній та Середньовічній Русі. Сакральні візуальні мистецтва. Жанри, теми, напрямки візуальної культури в Польсько-Литовській Русі. Осередки візуальної культури в середньовічній та ранньомодерній Україні.

ТЕМА 6. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА КУЛЬТУРА.

Візантійська писемна культура в Середньовічній Русі. Латинська писемна культура в середньовічній і ранньомодерній Русі. Руська писемна культура в середньовічній та ранньомодерній Україні – жанри ,теми, пам'ятки. Традиція документу в середньовічній та ранньомодерній Україні. Законодавчі пам'ятки. Різновиди актового матеріалу. Сакральна та світська література середньовічної ранньомодерної України.

ТЕМА 7. ПОВСЯКДЕННА КУЛЬТУРА.

Географічний та екологічний ареал розповсюдження української культури в середньовічну та ранньомодерну добу. Часові та просторові виміри. Ритми життя. Демографія України в середньовічну і ранньомодерну добу. Шлюб та родина в Україні середньовічної та ранньомодерної доби. Транспорт та мобільність в Україні середньовічної та ранньомодерної доби. Концепція здоров'я та медицина.

ТЕМА 8. МАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРА.

Їжа, гастрономія та виробництво харчу. Напої, традиції їх виробництва та споживання. Одежа. Знаряддя праці. Зброя. Житло та інтер'єр. Предмети культу.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
7 -й семестр						
Модуль 1						

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА КУРСУ.	16	6				10
ТЕМА 2. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА.	20	6	4			10
ТЕМА 3. ВОЄННА КУЛЬТУРА.	20	6	4			10
ТЕМА 4. РЕЛІГІЙНА КУЛЬТУРА.	18	6	4			8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	76	26	12			38
Модуль 2						
ТЕМА 5 . ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА.	20	6	4			10
ТЕМА 6. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА КУЛЬТУРА.	16	6				10
ТЕМА 7. ПОВСЯКДЕННА КУЛЬТУРА.	20	6	4			10
ТЕМА 8. МАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРА.	16	8				8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	74	28	8			
Разом за семестр	150	54	20			76

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
5 -й семестр						
ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ, ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА КУРСУ.	17	2				15
ТЕМА 2. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА.	19	2				17
ТЕМА 3. ВОЄННА КУЛЬТУРА.	19	2				17
ТЕМА 4. РЕЛІГІЙНА КУЛЬТУРА.	19	4				15
ТЕМА 5 . ВІЗУАЛЬНА КУЛЬТУРА.	18	2				15
ТЕМА 6. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА КУЛЬТУРА.	18	2	2			16
ТЕМА 7. ПОВСЯКДЕННА КУЛЬТУРА.	20	2				17
ТЕМА 8. МАТЕРІАЛЬНА КУЛЬТУРА.	18	4				16
Разом за семестр	150	20	2			128

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	ТЕМА 1. ІПАТІЄВСЬКИЙ ЛІТОПИС ЯК ПАМ'ЯТКА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.	4	0
2	ТЕМА 2. ЛИТОВСЬКІ СТАТУТИ ЯК ПАМ'ЯТКА РАНЬОМОДЕРНОГО ПРАВА ТА ДЖЕРЕЛО ДО КУЛЬТУРИ ПОВСЯКДЕННЯ РАНЬОМОДЕРНОЇ УКРАЇНИ.	4	0

3	ТЕМА 3. РАННЬОМОДЕРНІ ІСТОРИЧНІ НАРАЦІЇ І ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКА РУСЬ – ХРОНІКИ МАЦЕЯ СТРИЙКОВСЬКОГО ТА ОЛЕКСАНДРА ГВАНЬЇНІ.	4	0
4	ТЕМА 4. ШЛЯХЕТСЬКА КУЛЬТУРА СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ТА РАННЬОМОДЕРНОЇ УКРАЇНИ.	4	2
5	ТЕМА 5. «ІСТОРІЯ РУСІВ» ЯК СВІТОГЛЯДНА ПРОГРАМА РАННЬОМОДЕРНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЕЛІТ.	4	0
Разом		20	2

6.4. Завдання до самостійної роботи.

1. Радзивіллівський літопис як пам'ятка української середньовічної іконографії.
2. «Мечі вікінгів» у археологічних пам'ятках середньовічної Русі.
3. Ранньомодерний батальний живопис в музеях України.
4. Український героїчний епос та дискусії навколо нього
5. Українське середньовіччя в сучасній популярній культурі

6.5. Питання для модульного і підсумкового семестрового контролю

1. Територіальний та хронологічний вимір культури середньовічної та ранньомодерної України.
2. Тренди, перспективи та особливості розвитку феномену.
3. Академічна традиція досліджень культури середньовічної та ранньомодерної України.
4. Рецепція феномену в сучасній Україні світі.
5. Академічні та суспільні дискусії навколо проблем культури середньовічної та ранньомодерної України.
6. Дискусії навколо утворення давньоруської державності.
7. Домодерна держава та її різновиди.
8. Патрімоніальна держава.
9. Сеньоріальна держава.
10. Унія композитна, унія монархічна.
11. Елекційна монархія.
12. Політичний устрій Речі Посполитої.
13. Три стани домодерного суспільства. «Ті, що моляться». «Ті, що воюють». «Ті, що працюють». Станова солідарність і станова етика.
14. Політичні еліти та ієрархія всередині них. Князі.
15. Шляхта. Феномен шляхетської демократії.
16. Духовний стан.
17. «Третій стан».
18. Воєнна справа давніх слов'ян.
19. Воєнна присутність скандинавів на Русі у IX – X ст.
20. Князівські дружини як військові колективи.
21. Мілітарні технології, зброя, концепції, практики збройного насильства на Русі в IX – XVI ст.
22. Монгольська експансія.
23. Литовська експансія.
24. Польська експансія.
25. Воєнна культура Польсько – Литовської Русі в XIV – XVII ст.
26. Рицарство-шляхта як збройний суспільний стан.
27. Посполите рушення, наймане військо Ягеллонів та оборона поточна.
28. Козацтво як озброєна спільнота.

29. Мілітарна революція в Центрально-Східній Європі та її наслідки для ранньомодерної України.
30. Дохристиянські вірування слов'ян.
31. Християнізація Русі.
32. Специфіка візантійського ортодоксального християнств на Русі – доктрина, ідеологія, світоглядна картина кліру та вірників.
33. Католицька церква в Польсько-Литовській Русі.
34. Протестантство та Реформація в Польсько-Литовській Русі.
35. Берестейська унія та її наслідки.
36. Візуальні мистецтва в Давній та Середньовічній Русі.
37. Сакральні візуальні мистецтва.
38. Жанри, теми, напрямки візуальної культури в Польсько-Литовській Русі.
39. Осередки візуальної культури в середньовічній та ранньомодерній Україні.
40. Візантійська писемна культура в Середньовічній Русі.
41. Латинська писемна культура в середньовічній і ранньомодерній Русі.
42. Руська писемна культура в середньовічній та ранньомодерній Україні – жанри ,теми, пам'ятки.
43. Традиція документу в середньовічній та ранньомодерній Україні.
44. Законодавчі пам'ятки.
45. Різновиди актового матеріалу.
46. Сакральна та світська література середньовічної ранньомодерної України.
47. Географічний та екологічний ареал розповсюдження української культури в середньовічну та ранньомодерну добу.
48. Часові та просторові виміри.
49. Ритми життя.
50. Демографія України в середньовічну і ранньомодерну добу.
51. Шлюб та родина в Україні середньовічної та ранньомодерної доби.
52. Транспорт та мобільність в Україні середньовічної та ранньомодерної доби.
53. Концепція здоров'я та медицина.
54. Їжа, гастрономія та виробництво харчу.
55. Напої, традиції їх виробництва та споживання.
56. Одежа.
57. Знаряддя праці.
58. Зброя та озброєність як категорії повсякдення.
59. Житло та інтер'єр.
60. Предмети культу.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА *(у разі потреби)*

Комп'ютер, проектор, екран.

Програмне забезпечення: Microsoft Office, Acrobat Reader, Google Meet

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Frost R. The Oxford History of Poland-Lithuania: Volume I: The Making of the Polish-Lithuanian Union, 1385-1569.- Oxford, 2015.
2. Hucul V. The Battle of Orsha - court propaganda or chivalric epic? / RIHA Journal 0093 / 3 July 2014.
-
https://www.academia.edu/7545005/The_Battle_of_Orsha_court_propaganda_or_chivalric_epic_RIHA_Journal_0093_3_July_2014

3. Łoziński W. Prawem i lewem. Obyczaje na czerwonej Rusi w pierwszej połowie XVII wieku. = Warszawa? 2005.
4. Plewczyński M. Wojny Jagiellonów z wschodnimi i południowymi sąsiadami Królestwa Polskiego w XV wieku. – Oświęcim, 2018.
5. Żygulski, Zdzisław jun. The Battle of Orsha. An explication of the arms, armour, costumes, accoutrements and other matters for consideration portrayed in the approximately contemporary painting of a battle fought in Byelorussia in 1514 - Art, Arms and Armour: an International Anthology. Vol. 1 / Ed. by Robert Held. Chiasso: Acquafresca Editrice, 1979. P. 108–143
6. Галицько-Волинський Літопис. Дослідження. Текст. Коментар. (ред. М. Котляр) – Київ, 2002.
7. Гваньїні А. Хроніка європейської Сарматії. – Київ, 2007.
8. Грицак Я. Подолати минуле. Глобальна історія України. – Київ, 2021.
9. Гуцул В. Іконографія харизми: образ князя Костянтина Острозького (1460-1530) в документальній баталістиці першої третини XVI ст. - Острозька давнина. Науковий збірник. – Остріг., 2014. – Вип. 3.
10. Іпатієвський літопис, *різні видання*.
11. Історія русів, *різні видання*.
12. Літопис руський (Іпатієвський літопис у перекладі Л. Махновця) – Київ, 1989.
13. Плохій С. Козацький міф. Історія і націєтворення в епоху імперій. – Київ, 2015.
14. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусії. – Кив, 2015.
15. Повість минулих літ, *різні видання*.
16. Синиця Є. Перунові діти. Військова справа слов'ян на початку Середньовіччя. – Київ, 2012.
17. Старченко Н. Книга Честь, кров і риторика. Конфлікт у шляхетському середовищі Волині (друга половина XVI — XVII століття). – 2014.
18. Статути Великого князівства Литовського. Том I - IV. – Одеса, 2004.
19. Стрийковський М. Літопис польський, литовський, жмудський і всієї Руси. – Львів, 2011.
20. Яковенко Н. Нариси історії середньовічної та ранньомодерної України. – Київ, 2004.
21. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. – Київ, 2008.

...

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис)

(Прізвище ініціали)

